

1 פִּיטְרָא מֵאֵנָּה דְּחֶצְבָּא – פטירות משפת הכלי שהם גדלים עליו  
2 מלחות המים, מִיִּתְיִיב מִשּׁוּם עֹקֵר דְּבָר מְגִידוֹלוֹ, שהוא תולדה של  
3 קוצר, אף שאינו מחובר לקרקע.

4 הגמרא מקשה על דין זה שהעוקר דבר שאינו מחובר לקרקע חייב:  
5 מִתִּיב רַב אֲשֶׁרֵּא, שנינו במשנה לעיל (צח) תְּתוּלָשׁ צִמָּח מִעֵצִין  
6 נָקוּב חֵיִיב מִשּׁוּם קוצר, שהרי הוא כמחובר, שיונק מהקרקע דרך  
7 הנקב, וְהַתּוּלָשׁ מִעֵצִין שְׁאִינוֹ נָקוּב פְּטוּר, משום שאינו מחובר  
8 לקרקע. הרי שאינו חייב בתולש דבר שאינו מחובר לקרקע. מתרצת  
9 הגמרא: הֵתֵם לֹא הֵיִינוּ רְבִיתִיה – שם בעצין שאינו נקוב אין זה  
10 מקום גידולו, שהרי אין דרך זריעה שם, ועל כן פטור, אבל הָקָא –  
11 כאן בתולש פטירות מכלי, הֵיִינוּ רְבִיתִיה – דרך גידולם שם, ולפיכך  
12 חייב אף שאינו מחובר לקרקע.

13 שנינו במשנה: הִיָּה וְעוֹף ב' שברשותו, הצדן פטור והחובל בהן חייב.  
14 הגמרא מביאה דין לגבי כתיבת תפילין ודנה האם ניתן ללמדו  
15 ממשנתנו: אִמֵּר רַב הוּנָא, בּוֹתְבִין תְּפִילִין אֵף עַל גְּבִי עוֹר שֶׁל עוֹף  
16 מְהוּר. הגמרא מקשה על רב הונא: אִמֵּר רַב יוֹסֵף, מֵאֵי קָא מְשַׁמַּע  
17 לָן – מה משמיענו רב הונא, דְּאִית לִיה עוֹר – שיש לעוף עור וממילא  
18 ניתן לכתוב על עורם, תְּנִינָא – הרי כבר למדנו זאת במשנתנו לעיל  
19 (ק), חיה ועוף שברשותו תְּהוּבָל בְּהוּבָל חֵיִיב, הרי שגם לעוף יש עור,  
20 שעל כן החובל בהם חייב. מתרצת הגמרא: אִמֵּר לִיה אֲבִי, רב הונא  
21 מִיָּבָא קָא מְשַׁמַּע לָן – משמיע לנו חידוש גדול, דְּאֵי מִפְּתִילִיתִין תָּהוּ  
22 אֲמִינָא – שאילו ממשנתנו לבדה ללא חידושו של רב הונא, הייתי  
23 יכול לומר אף שיש לעוף עור, מכל מקום בִּינִין דְּאִית בִּיה נִיָּבָי  
24 נִיָּבָי – כיון שיש בו הרבה נקבים במקום מושב הנוצות, לֹא ניתן  
25 לכתוב עליו תפילין, כיון שהנקבים מפסיקים את הכתב, קָא מְשַׁמַּע  
26 לָן רב הונא, שיותר לכתוב תפילין על עורם, והנקבים אינם פוסלים,  
27 בְּדִאֲמָרִי בְּמַעֲרָבָא – כפי שאמרו בארץ ישראל, כָּל נָקֵב שֶׁהוּא קָטָן  
28 כַּל כֵּךְ שֶׁהָיָה עוֹבְרָת עָלָיו וְנִסְתָּם בִּכְךָ עַד שֶׁאֵין הָאוֹת נִרְאִית חִלּוּקָה  
29 לשתיים, אִינוֹ נָקֵב הַפּוֹסֵל, וכיון שנקבי עור העוף נסתמים על ידי  
30 הדיו, הרי הוא כשר לכתוב עליו.

31 הגמרא מקשה קושיא נוספת על דברי רב הונא: מִיִּתְיִיב רַבִּי יוֹרָא,  
32 שנינו בברייתא, נאמר בעולת העוף (ויקרא א יז) וְשָׁשַׁע אוֹתוֹ בְּכַנְפָּיו,  
33 שהכהן יקרע את העוף מגבו בעוד כנפיו ו–נוצותיו עליו ויקטירו עם  
34 כנפי נוצתו, ובכך בא הכתוב לְהַכְשִׁיר אֶת הָעוֹר לְמִזְבֵּחַ, שהרי  
35 מקטירו עם עורו בעוד נוצותיו עליו, ואין צריך להפשיתו כשם  
36 שמפשיתים עולת בהמה שהתורה פסלה בה את העור. וְאֵי סָלְקָא  
37 דְּעֵתָךְ – ואם עולה בדעתך לומר שעור של עוף עוֹר הוּא – נחשב  
38 כעור, הִיכִי מְרַבִּי לִיה קָרָא – כיצד מרבחו הכתוב להקטירו למזבח,  
39 הרי עור העולה צריך להפשט ואינו קרב על המזבח. מתרצת הגמרא:  
40 אִמֵּר לִיה אֲבִי, לעולם עור של עוף עוֹר הוּא, וְאֵף עַל פִּי כֵן רְחִמָנָא  
41 רְבִיתִיה – התורה ריבתה שכשר למזבח.

42 הגמרא מביאה את דברי רבי יורא בלשון אחר, ולפיו רבי יורא מסייע  
43 לרב הונא: אִיבָא דְּאֲמָרִי, אִמֵּר רַבִּי יוֹרָא, אֵף אֲנִי נָמִי תְּנִינָא – אף  
44 אנו למדנו בברייתא כדברי רב הונא, בְּכַנְפָּיו בֹּא לְרִבּוֹת אֶת הָעוֹר  
45 של עולת העוף למזבח, ואין צריך להפשיתו כעולת בהמה. אֵי אֲמַרְתָּ  
46 בְּשִׁלְמָא – אם תאמר שעור העוף עוֹר הוּא, הֵיִינוּ דְּאִיצְטְרִיד קָרָא  
47 לְרִבּוּיָהּ – מובן מדוע הוצרך הכתוב לרבותו למזבח, כדי שלא נדמו  
48 לעור של עולת בהמה שפסול למזבח, אֵלָּא אֵי אֲמַרְתָּ שֶׁעוֹר הָעוֹף  
49 לֹא עוֹר הוּא, אֲמַאי אִיצְטְרִיד קָרָא לְרִבּוּיָהּ – מדוע הוצרך הפסוק  
50 לרבותו למזבח, ומוכח שעור העוף נחשב כעור, ואם כן מותר לכתוב  
51 עליו תפילין.

52 דוחה הגמרא: אִמֵּר לִיה אֲבִי, לְעוֹלָם אִימָא לָהּ, שעור העוף לֹא  
53 עוֹר הוּא, וְאֵף עַל פִּי כֵן אִיצְטְרִיד לרבותו, סָלְקָא דְּעֵתָךְ אֲמִינָא, בִּינִין  
54 דְּאִית בִּיה פִּירְצִי פִּירְצִי מֵאִים – כיון שיש בעור הרבה נקבים מאוס  
55 הוא למזבח, קָא מְשַׁמַּע לָן הכתוב שכשר.

56 הגמרא דנה בענין כתיבת תפילין על עורו של דג: בְּעָא מִיָּנִיה מֵר  
57 בְּרִיה דְּרִבִּינָא מֵרַב נֶחֱמִין בְּרִי יִצְחָק, מֵהוּ לְכַתּוֹב תְּפִילִין עַל גְּבִי

58 עוֹר שֶׁל דָּג מְהוּר. אִמֵּר לִיה רב נחמן בר יצחק, אִם יָבֵא אֲלֵיהּ  
59 וְאִמֵּר לֵנוּ, נדע אם מותר או אסור.  
60 הגמרא מבררת מה הכוונה 'אם יבוא אליהו ויאמר'. שואלת הגמרא:  
61 מֵאֵי אִם יָבֵא אֲלֵיהּ וְאִמֵּר, הרי תורה לא בשמים היא, ואליהו אינו  
62 יכול להורות באיסור והיתר, וְאִלֵּימָא – אם נאמר שאליהו לא יורה  
63 באיסור והיתר, אלא יגלה את המציאות ויאמר, אֵי דְּאִית לִיה עוֹר  
64 אֵי דְּלִית לִיה עוֹר – אם יש לדג עור או אין לו עור, הֵאָּ חוּיִנִין דְּאִית  
65 לִיה עוֹר – הרי אנו רואים במציאות שיש לדג עור. וְעוֹד קָשָׁה, הֵתֵנִן  
66 (כלים פ"א מ"א), אם עשה כלים מְעַצְמוֹת דְּהָן וְעוֹזוֹ, הרי הם מְצִילִין  
67 בְּאֵחָל הַמֶּתַע עַל מַה שֶּׁבְּתוֹכָם שְׁלֵא יִטְמָא, אם הם סגורים בצמיד  
68 פתיל ושהמגופה מחוברת היטב לכליו, שכיין שאינם מקבלים טומאה  
69 הרי הם חוצצים בפני הטומאה. ומוכח שעור הדג נחשב כעור שאינו  
70 מקבל טומאה כבשרו. משיבה הגמרא: אֵלָּא אִם יָבֵא אֲלֵיהּ וְאִמֵּר,  
71 אֵי פְסִקָא וְזִהְמָא מִיָּנִיה אֵי לֹא פְסִקָא וְזִהְמָא מִיָּנִיה – אם פוסק  
72 הוזהמא מעור הדג לאחר עיבודו או לא ושהו ספק במציאות ואליהו  
73 יכול להכריע בו, נדע אם מותר לכתוב עליו תפילין או אסור.  
74 הגמרא מביאה מעשה שבו יבואר מניין שאין כותבין תפילין אלא על  
75 עור בעלי חיים טהורים: שְׁמוּאֵל וְקִרְנָא וְהוּא יִתְבִי אֲנֻדָּא דְּנִהָר  
76 מְלָכָא – ישבו על שפת נהר המלך הנמשך מארץ ישראל לבבל,  
77 חוּיִנְהוּ לְמֵיָּא דְּקָא דְּלו וְעִבְרִי – ראו את המים עולים עם הגלים ואף  
78 שלא נשבה שם רוח, וכן ראו את המים שהם עכורים, אִמֵּר לִיה  
79 שְׁמוּאֵל לְקִרְנָא, נִבְרָא רַבָּה קָאֲתִי מִפְּעֶרְכָּא – אדם גדול בא מארץ  
80 ישראל, וְחִיִּישׁ בְּמַעֲיָה – והוא חש במעיו, וְקָא דְּלו מֵיָּא לְאִקְבּוּלִי  
81 אֲפִיָּה קְמִיָּה – ועל כן המים עולים לעשות מחיצה סביבו שלא ייראה  
82 גילוייו כשנפנה על דופני הספינה, ומפני שראה שמואל שלא נושבת  
83 רוח ועם כל זה יש גלים בנהר שמגביהים את המים הבין שמואל  
84 שלכבוד אדם גדול הוא, וְיָל תְּהִי לִיה אֲפִקְנִיָּה – לך הריח בקנקנו,  
85 כלומר, בדקוהו אם חכם הוא או לא, אִוֹל אֲשַׁכְּחִיה לָרֵב – הלך ומצא  
86 את רב שהגיע בספינה, אִמֵּר לִיה קִרְנָא לרב, מִיָּנִין שְׁאֵין בּוֹתְבִין  
87 תְּפִילִין אֵלָּא עַל גְּבִי עוֹר בְּהִמָּה מְהוּרָה, ולא על גבי עור בהמה  
88 טמאה. אִמֵּר לִיה רב, דְּכִתְבִיה (שמות יג ט) לגבי תפילין, לְמַעַן תִּתְּהִי  
89 תּוֹרַת ה' בְּפִידָךְ, ודורשים מזה שעושים תפילין רק מן דבר המותר  
90 בְּפִידָךְ – שיותר לאוכלו.  
91 קרנא שאל את רב שאלה נוספת: מִיָּנִין לְדָם נדה שמתמא רק כְּשֶׁהוּא  
92 אָדָם, ואם אינו אדם אינו מטמא. אמר לו, שְׁנַאֲמֵר (מלכים ב' ג כב)  
93 'וְיִרְאוּ מוֹאֵב מִגִּנַּד אֶת הַמֵּיִם אֲדָמִים בְּדָם'.  
94 קרנא שאל את רב שאלה נוספת: מִיָּנִין לְמִילָה שְׁהִיא נְעִשִׁית בְּאוֹתוֹ  
95 מְקוֹם. אמר לו, למדים דבר זה בגזירה שוה, נִאֲמֵר בְּאֵן במילה (ויקרא  
96 יג א) 'יִמּוֹל בְּשׂוֹר עֶרְלָתוֹ', וְנִאֲמֵר לְהֵלֶן בְּנִטְעִיהָ חֲדָשָׁה (ויקרא יט כג)  
97 'וְעֶרְלָתָם עֶרְלָתוֹ', מֵה לְהֵלֶן בְּנִטְעִיהָ, נאמר 'ערלתו' לגבי אילן שהוא  
98 דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה פְרִי, אֵף בְּאֵן מִילָה הִיא בְּדָבָר שֶׁעוֹשֶׂה פְרִי.  
99 הקשה קרנא על רב: אִימָא לָבוּ – אולי נאמר שמלים את ערלת הלב,  
100 דְּכִתְבִיה (דברים י טז) 'וּמִלְתָּם אֶת עֶרְלַת לִבְכֶּם', או אִימָא אֲזוּנֵי – אולי  
101 נאמר שמלים את ערלת האוזן, דְּכִתְבִיה (ירמיהו י ח) 'הִנֵּה עֶרְלַת אֲזִנִּי',  
102 ונלמד גזירה שוה למילה, שמלים את ערלת הלב או את ערלת  
103 האוזן. השיב לו רב, יש ללמוד מילה מנטיעה, משום שדִּנְיָן 'עֶרְלָתוֹ'  
104 תָּמָה – שהיא שלימה באותיותיה, שמפורש בתיבה 'ערלתו' שהיא  
105 ערלה שלו, מְעֶרְלָתוֹ תָּמָה שכתוב בנטיעה, וְאֵין דִּנְיָן עֶרְלָתוֹ תָּמָה  
106 מְעֶרְלַת שכתוב בלב, שְׁאִינָה תָּמָה, שלא מפורש בתוך התיבה אִיזו  
107 ערלה.  
108 אִמֵּר לִיה רב, מֵאֵי שְׁמָךְ – מה שמך. אמר לו, קִרְנָא. אִמֵּר לִיה רב,  
109 יְהִי רַעְנָא דְּתִיפּוֹק לִיה קִרְנָא בְּעֵינֵיהּ – יהי רצון שתצא לו (לקרנא)  
110 קרן בעין, משום שהבין רב שקרנא בא לבדוקו והקפיד עליו. לְפִוָּה,  
111 עֵינֵיָּה שְׁמוּאֵל לְכִיתִיה – הכניס שמואל את רב לביתו, אֲזַכְּלִיה  
112 נְהִמָּא דְּשַׁעְרֵי וְכִסָּא דְּהֶרְסָנָא – האכילו לחם שעורים ודגים  
113 המבושלים בשמנם ובקמח, וְאֲשַׁקִּיָּה שִׁכְרָא – והשקהו שכר, וְלֹא  
114 אֲחִיו לִיה – ולא הראה לו את בית הכֶּסֶף, כִּי הִיכִי דְּלִישְׁתִּלְשֵׁל –

1 כדי שיוצרך לשלשל ולא יוכל להיפנות ומתוך כך יתרכך כל הזבל  
2 שבמעיו ויתרפא, לִיִּים – קילל רב את שמואל וְאָמַר, מֵאֵן דְּמַצְעָרָן  
3 לֹא לִוְקֻמָּה לִיהַ בְּנִי – מי שמצערני לא יהיו לו בנים, וְכֵן הָיָה – וכך  
4 היה שלא היו לשמואל בנים כי אם שתי בנות.  
5 הגמרא תולה את הלימוד על מקום המילה במחלוקת תנאים:  
6 בְּתַנְאִי, מִנִּין לְמִילָה שְׁבָאוֹתוֹ מְקוֹם. נֹאמַר כָּאֵן בְּמִילָה 'עֲרֵלְתוֹ',  
7 וְנֹאמַר לְהֵלֵן לִגְבִי נָטִיעָה 'עֲרֵלְתוֹ', מַה לְּהֵלֵן דְּבָר שְׁעוֹשֶׂה פְּרִי, אִם  
8 כָּאֵן דְּבָר שְׁעוֹשֶׂה פְּרִי, דְּבָרֵי רַבִּי יֵאֻשִׁיָּה. רַבִּי נָתַן אֹמֶר, אֵינִי צָרִיךְ  
9 לְלִימוֹד זֶה, אֲלֵא יֵשׁ לְלִמּוֹד כֵּן מִהֵנָּה אֲצֵל מִילָה עֲצֻמָּה, הָרִי הוּא  
10 [–הכתוב] אֹמֶר (בראשית יז יד) לַעֲנִין מִילָה, וְעֵרֶל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל  
11 אֶת בְּשָׁר עֲרֵלְתוֹ, לומדים מזה שעושים מילה במקום שְׁנִיכָר בֵּין  
12 זָכוֹת לְנִקְבוֹת.  
13 הגמרא מביאה ברייתא שצריך לעשות תפילין רק מבעלי חיים  
14 טהורים: תָּנִי רַבִּנָּן בְּבֵרִיתָא, כּוֹתְבִין תְּפִילִין עַל גְּבִי עוֹר בְּהֵמָה  
15 טְהוֹרָה וְעַל גְּבִי עוֹר חֵיהָ טְהוֹרָה וְעַל גְּבִי עוֹר נְבִלּוֹת וּמִרְפּוֹת שְׁלֵהֵן  
16 [–של הטהורות], וְפִרְשִׁיּוֹת הַתְּפִילִין נִכְרְבוֹת בְּשַׁעְרֵן שֶׁל אֵלוֹ  
17 הַטְּהוֹרוֹת ואחר כך מכניסן לבתים, וְהַבְּתִים שֶׁל הַתְּפִילִין נִתְּפָרוֹת  
18 בְּגִידֵן שֶׁל הַטְּהוֹרוֹת, וְהִלְכָּה לְמֹשֶׁה מִסִּינִי שֶׁהַתְּפִילִין נִכְרְבוֹת  
19 בְּשַׁעְרֵן וְנִתְּפָרוֹת בְּגִידֵן שֶׁל הַטְּהוֹרוֹת ולא של הטהמאות, אֲכָל אֵין  
20 כּוֹתְבִין לֹא עַל גְּבִי עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה וְלֹא עַל גְּבִי עוֹר חֵיהָ טְמֵאָה,  
21 וְאֵינִי צָרִיךְ לֵאמֹר שֶׁאֵין כּוֹתְבִים עַל גְּבִי עוֹר נְבִלָּה וּמִרְפָּה שְׁלֵהֵן  
22 [–של הטהמאות] וְאֵין נִכְרְבִין בְּשַׁעְרֵן וְאֵין נִתְּפָרוֹת בְּגִידֵן שֶׁל

הטהמאות.

23  
24 הברייתא ממשיכה ומבארת מנין שאין כותבים אלא על עורות של  
25 הטהורות: וְזוֹ שְׂאִילָה שָׂאל בֵּיתוֹסִי אֶחָד אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הַנֶּרְסִי,  
26 מִנִּין שְׂאִין כּוֹתְבִין תְּפִילִין עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה. הָשִׁיב לוֹ רַבִּי  
27 יְהוֹשֻׁעַ, דְּכָתִיב (שמות יג ט) 'לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ', ולומדים מכך  
28 שעושים תפילין רק מִדְּבַר הַמוֹתֵר בְּפִיךָ. שאל הביתוסי, אֲלֵא  
29 מַעֲתָה, עַל גְּבִי עוֹר נְבִלּוֹת וּמִרְפּוֹת שֶׁל הַטְּהוֹרוֹת אֵל יִכְתְּבוּ, שְׁהָרִי  
30 אֲסוּרִים בֹּאכִילָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אֲמַשּׁוּל לָךְ מִשָּׁל לְמָה הַדְּבַר  
31 דְּיֻמָּה, לְשֵׁנִי בְּנִי אָדָם שֶׁנִּתְחַיֵּבוּ הָרִיגָה לְמַלְכוּת, אֶחָד הָרִגוּ מֶלֶךְ,  
32 וְאֶחָד הָרִגוּ אִיסְפָּקְלִימוֹר – שר הטבחים, אֵיזָה מֶהֵן מְשׁוּבָּת, הָיִי  
33 אֹמֶר, זֶה שֶׁהָרִגוּ מֶלֶךְ, ואף הנבילות וטריפות שנהרגו על ידי הבורא  
34 יותר חשובות מאלו שנשחטו בידי אדם, ואם כותבים תפילין על גבי  
35 עור בהמה וְחִיָּה טְהוֹרוֹת שֶׁנִּשְׁחָטוּ בִּידֵי אָדָם, כֵּל שֶׁכֵּן שְׁכוֹתִיבִים עַל  
36 גְּבִי עוֹר נְבִלּוֹת וּטְרָפוֹת שֶׁלֵּהֵן. שאלו הביתוסי, אֲלֵא מַעֲתָה יֵאָכְלוּ  
37 הַנְּבִילּוֹת וּטְרִיפוֹת, לִפִּי שֶׁהֵן חֲשׁוּבוֹת. אָמַר לִיהַ, הַתּוֹרָה אֹמְרָה (דברים  
38 יד כא) 'לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבִלָּה', וְאֵת אֲמֵרָת יֵאָכְלוּ. אָמַר לוֹ הַבֵּיתוֹסִי,  
39 קָאֲלוּם – טעם זה משובת.

## משנה

40  
41 משנתנו עוסקת באיסור עשיית מי מלח בשבת: אֵין עוֹשִׂין הִילָּמִי – מי  
42 מלח מרובים בְּשִׁפְתָּה, מפני שנראה כמעבד,

אָבֵל עוֹשֶׂה הוּא אֶת מִי הַמֵּלֶח הַמוֹעֵטִים, וְמוֹכֵל בָּהֶן פֶּתוֹ, וְנוֹתֵן  
 1 וְאוֹנוֹתָן לְתוֹךְ הַתְּבַשְׁלִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָלֹא הוּא הִילְמִי בֵּין אִם  
 2 הוּא מְרוּבָּה וּבֵין אִם הוּא מוֹעֵט, כְּלוּמַר, אִם אִסּוּר לַעֲשׂוֹת הִילְמִי  
 3 מִפְּנֵי שְׁהוּא מְרוּבָּה, אִסּוּר לַעֲשׂוֹת אִף מִי מִלַּח הַמוֹעֵטִים, וְאִם מוֹעֵטִים  
 4 מוֹתָרִים, אִף מְרוּבִּים מוֹתָרִים. אֵלֶּא אֹמֵר רַבִּי יוֹסִי, וְאֵלּוּ הֵן מִי מִלַּח  
 5 הַמוֹתָרִין לַעֲשׂוֹת, נוֹתֵן שָׁמֶן לְבִתְחֵלָה לְתוֹךְ הַמֵּיִם קוֹדֵם שְׁנוֹתָן אֶת  
 6 הַמֶּלֶח, אוֹ נוֹתֵן שָׁמֶן לְתוֹךְ הַמֶּלֶח קוֹדֵם שְׁנוֹתָן אֶת הַמֵּיִם, כִּי הַשָּׁמֶן  
 7 מַעֲבֵב אֶת הַמֶּלֶח מִלְּהַתְעַרֵּב עִם הַמֵּיִם וּמַתִּישׁ אֶת כַּח הַמֶּלֶח, וְאִין הֵם  
 8 מִי מִלַּח עוֹזִים שְׁמַעֲבָדִים בָּהֶם.  
 9  
 10 **גְּמָרָא**  
 11 שְׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה שְׁהִילְמִי אִסּוּר לַעֲשׂוֹת בִּשְׁבֹּת וּמִי מִלַּח מוֹתָר. הַגְּמָרָא  
 12 מְבַרֶּרֶת אֶת הַחִילּוּק בִּינֵיהֶם: מֵאִי קָאָמַר – מִדּוּ הִילְמִי שְׁהַמִּשְׁנָה  
 13 אוֹמֶרֶת וּמִדּוּ מִי מִלַּח, כְּלוּמַר, מִדּוּ הַחִילּוּק בִּינֵיהֶם. אָמַר רַב יְהוֹדָה  
 14 אָמַר שְׁמוּאֵל, הֵכִי קָאָמַר, אִין עוֹשִׂין הִילְמִי שְׁהֵם מִי מִלַּח מְרוּבִּין,  
 15 כְּדִי לִכְבוֹשׁ בָּהֶם יִרְקוֹת שִׁיתְקִימוּ זְמַן רַב, שְׁדוּמָה לְמַעֲבַד אֶת הָעוֹר,  
 16 אָבֵל עוֹשֶׂה הוּא מִי מִלַּח מוֹעֵטִין, כְּדִי לְטַבּוֹל בָּהֶם אֶת פֶּתוֹ אוֹ לַתֵּן  
 17 לְתוֹךְ הַתְּבַשְׁלִי, שְׁאִינוּ נִרְאָה כְּמַעֲבַד.  
 18 שְׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה: אָמַר רַבִּי יוֹסִי וְהָלֹא הוּא הִילְמִי בֵּין מְרוּבִּין בֵּין  
 19 מוֹעֵטִין.  
 20 הַגְּמָרָא מְבַרֶּרֶת הָאֵם רַבִּי יוֹסִי בֹא לֹאסוּר אוֹ לַהֲתִיר: אִיבְעִינָא לְהוֹ,  
 21 מִדּוּ כּוּוֹנֵת רַבִּי יוֹסִי שְׁאוּמֵר וְהָלֹא הוּא הִילְמִי בֵּין מְרוּבָּה וּבֵין מוֹעֵט,  
 22 הָאֵם רַבִּי יוֹסִי בֹא לֹאסוּר אִף אֶת הַמוֹעֵטִים, אוֹ לַהֲתִיר אִף אֶת  
 23 הַמְּרוּבִּים. אָמַר רַב יְהוֹדָה, רַבִּי יוֹסִי בֹא לַהֲתִיר אִף אֶת הַמְּרוּבִּים,  
 24 וְרֵאדָּה לֵכָךְ, מִדְּלֹא קִתְּנִי – מִכָּךְ שְׁאִין הַמִּשְׁנָה שׁוֹנָה רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר.  
 25 רַבָּה מְקַשֶּׁה עַל רַב יְהוֹדָה: אָמַר לִיה רַבָּה, הֵא מִדְּקִתְנִי סִיפָא – הֵלֵא  
 26 מִכָּךְ שְׁנִינוּ בְּסִיפָא שְׁרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר וְאֵלּוּ הֵן מִי מִלַּח הַמוֹתָרִין,  
 27 מִכְּבָּל – מִשְׁמַע דְּרַבִּי יוֹסִי בֹא לֹאסוּר בֵּין מְרוּבִּים וּבֵין מוֹעֵטִים, וְעַל  
 28 כֵּן אוֹמֵר וְאֵלּוּ הֵן מִי מִלַּח שְׁמוֹתִירִים לַעֲשׂוֹת. אֵלֶּא אָמַר רַבָּה, רַבִּי  
 29 יוֹסִי בֹא לֹאסוּר, וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹהָנָן לֹאסוּר.  
 30 הַגְּמָרָא מְבִיאָה רֵאדָּה לְרַבָּה שְׁרַבִּי יוֹסִי בֹא לֹאסוּר אִף אֶת הַמוֹעֵטִים:  
 31 תְּנִינָא נְמִי הֵכִי כְּדַבְרֵי רַבָּה, אִין עוֹשִׂין מִי מִלַּח מְרוּבִּין לַתֵּן לְתוֹךְ  
 32 הַתְּבַשְׁלִין וְ–יִרְקוֹת כְּבוּשִׁים שְׁבִתוֹךְ גִּיסְמָרָא – כִּלִּי חֶרֶס שְׁבוֹר, אָבֵל  
 33 עוֹשֶׂה הוּא מִי מִלַּח מוֹעֵטִין, וְאִוְכֵל בָּהֶן פֶּתוֹ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַתְּבַשְׁלִי.  
 34 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי מִפְּנֵי שְׁהִלְלוּ מְרוּבִּין וְהִלְלוּ מוֹעֵטִין, הִלְלוּ  
 35 אִסּוּרִין וְהִלְלוּ מוֹתָרִין, יֹאמְרוּ מִלֵּאכָה מְרוּבָּה אִסּוּרָה מִלֵּאכָה  
 36 מוֹעֵטָה מוֹתָרָה, אֵלֶּא אֵלּוּ וְאֵלּוּ וְ–מְרוּבִּים וּמוֹעֵטִים אִסּוּרִין הֵן,  
 37 וְאֵלּוּ הֵן מִי מִלַּח הַמוֹתָרִין, נוֹתֵן שָׁמֶן וְמוֹלֵחַ קוֹדֵם הַמֵּיִם, אוֹ שָׁמֶן  
 38 וְהַמֵּיִם קוֹדֵם הַמֶּלֶח, וְכִלְכֵּל שְׁלֵלָה וְהֵן מִיִּם וְמוֹלֵחַ לְבִתְחֵלָה בִּלֵּא שָׁמֶן.  
 39 הִרִי שְׁרַבִּי יוֹסִי בֹא לֹאסוּר אִף אֶת הַמוֹעֵטִים.  
 40 (עֲזִין, צִנּוֹן, וְאַתְרוֹג, הֵם סִימָן לְשִׁלְשֵׁת הַבְּרִייתוֹת הַמוֹבָאוֹת לַהֲלֹךְ  
 41 שְׁרַבִּי יְהוֹדָה בֶּר חֲבִיבָא שְׁנָאן).  
 42 הַבְּרִייתָא הָרֵאשׁוֹנָה שְׁרַבִּי יְהוֹדָה בֶּר חֲבִיבָא שְׁנָה: תְּנִי רַבִּי יְהוֹדָה בֶּר  
 43 חֲבִיבָא, אִין עוֹשִׂין מִי מִלַּח עֲזִין בִּשְׁבֹּת, אִף אִם הֵם מוֹעֵטִים. מְבַרֶּרֶת  
 44 הַגְּמָרָא: מֵאִי מִי מִלַּח עֲזִין. רַבָּה וְרַב יוֹסֵף בֶּר אָבָא דְּאִמְרֵי תְּרוּוֹיָהוּ  
 45 וְ–אִמְרוּ שְׁנִינָהוּ, כִּלִּי שִׁישׁ בָּהֶם הִרְבָּה מִלַּח עַד כְּדִי שְׁהַכִּינָה צִפָּה  
 46 בָּהֶן, מִפְּנֵי שְׁהַמֶּלֶח מוֹנֵעַ אוֹתָהּ מִלְּשִׁקוּעַ. וְכִפָּה הוּא שִׁיעוֹר הַמֶּלֶח  
 47 בְּמִי מִלַּח עֲזִין. אָמַר אַבְיִי, תִּרְי תִּלְתִּי מִלֵּחָה וְתִלְתָּה מֵאִי – שְׁנֵי  
 48 שְׁלִישׁ מִלַּח וְשְׁלִישׁ אַחַד מֵיִם. לְמֵאִי עָבְדִי לָהּ – לְאִיזָה צוֹרֵךְ עוֹשִׂים  
 49 כֵּן. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, לְמוֹדִיָּסָא – לַתֵּן מִדֵּם עַל שׁוּמֵן שֶׁל דָּגִים, וְהִיוּ  
 50 עוֹשִׂים כֵּן לִכְבוֹשׁ בָּהֶם דָּגִים, וּלְפִיכָךְ אִסּוּר לַעֲשׂוֹת מִי מִלַּח עוֹזִים  
 51 שְׁנִרְאָה כְּעוֹשֶׂה כֵּן לִכְבוֹשׁ בָּהֶם אֶת הַדָּגִים.  
 52 בְּרִייתָא שְׁנִינָה: תְּנִי רַבִּי יְהוֹדָה בֶּר חֲבִיבָא, אִין מוֹלְחִין צִנּוֹן וְכִינָה  
 53 בְּשִׁבְתָּה, שֶׁלֶשׁ אוֹ אַרְבַּע חֲתִיכוֹת יָחִד, כִּיּוֹן שְׁהַמֶּלֶח מַעֲבָדִים וְנַעֲשִׂים  
 54 קִשְׁתִּי וִישׁ בּוֹה תִּיקוֹן. רַב חִזְקִיָּה מְשִׁמִּיה דְּאַבְיִי אָמַר, צִנּוֹן אִסּוּר,  
 55 וְכִינָה מוֹתָרָה, מִשּׁוּם שְׁהַמֶּלֶח אִינוּ מוֹעִיל כֹּל כֵּךְ לְכִינָה. אָמַר רַב  
 56 נַחֲמִי, מִרְיֵשׁ הָוָה מִלְּחָנָא שְׁוֹנָלָא – בְּתַחֲלִילָה הִייתִי מוֹלַח צִנּוֹן בִּשְׁבֹּת,

אָמִינָא אִפְסוּדִי קָא מְפָסְדִינָא לִיה – לִפִּי שְׁסִבְרֵיתִי שְׁאִין מִפְסִידוּ בִּכְךָ  
 1 ואִין זֶה כְּעִיבוֹד, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, שְׁוֹנָלָא חוֹרְפִי מְעָלָי – צִנּוֹן חִרְפִּי הוּא  
 2 טוֹב, וּמִלַּח מוֹצִיאָה אֶת הַחֲרִיפוֹת, וְאִם כֵּן אִין דֶּרֶךְ עִיבוֹד בִּכְךָ, אִךְ בִּינּוֹן  
 3 דְּשִׁמְעוֹנָא לָהּ – שְׁשִׁמְעֵתִי לְדַבֵּר זֶה, דְּכִי אֶתָּא עוֹלָא – שְׁכֹאשֶׁר  
 4 עוֹלָא בֹא מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִבְבֵּל וְאָמַר, בְּמַעֲרָבָא מְלַחִי בִּישְׁרֵי בִּישְׁרֵי  
 5 – בֹּאֲרֵךְ יִשְׂרָאֵל מוֹלְחִים בִּימּוֹת הַחוּל עֲרִימוֹת שֶׁל צִנּוֹן, לִפִּי שְׁהַמֶּלֶח  
 6 מוֹעִיל לְצִנּוֹן, מִמֶּלֶח לֹא מְלַחָנָא – אִינוּ מוֹלַח בִּשְׁבֹּת כְּמָה חֲתִיכוֹת  
 7 יָחִד, אֲבֵל מְבִילִי וְדֹאִי מְטַבִּילָנָא – לְטַבּוֹל כֹּל חֲתִיכָה לְבַדָּה בַּמֶּלֶח  
 8 וּלְאִכְלָה מִיד, אִנִּי וְדֹאִי מְטַבִּיל.  
 9 בְּרִייתָא שְׁלִישִׁית: תְּנִי רַבִּי יְהוֹדָה בֶּר חֲבִיבָא, אֶתְרוֹג, צִנּוֹן וְכִינָה,  
 10 אִילָלָא – אִילוּ אוֹכֵלִם בִּלֵּא קְלִיפָתָן הַחִיצוֹנָה, אִינּוֹן יוֹצִאִין מִכְּנִי  
 11 מְעִיִּים לְעוֹלָם, כִּיּוֹן שְׁמַתְקִשִׁים בְּמַעֲשִׂים וְנַעֲצִירִים שֵׁם.  
 12 כִּי אֶתָּא וְ–כְּשִׁבָא רַב דִּימִי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִבְבֵּל אָמַר, מְעוֹלָם לֹא  
 13 מְכַבֵּעַ גְּבָרָא וְ–אִדָּם בְּיָמָא דְּסָדוּם – בֵּיִם הַמֶּלֶח, מִשּׁוּם שְׁהַמֵּיִם  
 14 מִלּוּחִים וְכַח הַמֶּלֶח מַעֲבָבוּ מִלְּטַבּוּעַ. מְקַשֶּׁה הַגְּמָרָא: אָמַר רַב יוֹסֵף,  
 15 הַפִּיכָה סָדוּם וְהַפִּיכָה מִלָּה – סָדוּם נִדְּפָכָה וְנִתְהַפְּכוּ גַם דְּבָרִים  
 16 הָאִמּוּרִים בָּהּ (מִפִּי רַב דִּימִי), גְּבָרָא הוּא דְּלֹא מְכַבֵּעַ – וְכִי רַק אִדָּם לֹא  
 17 טַבַּע בֵּיִם הַמֶּלֶח, אֲבֵל בְּשׁוּרָא מְכַבֵּעַ – קוֹרֵת עֵץ כֵּן טַבַּעָה שֵׁם. מִתְרַצָּת  
 18 הַגְּמָרָא: אָמַר לִיה אַבְיִי, לֹא מִיבְעִינָא קָאָמַר – רַב דִּימִי אִמַּר אֶת  
 19 דְּבָרֵינוּ דֶּרֶךְ אִין צָרִיךְ לוֹמַר, לֹא מְכַבֵּעַ – אִין צָרִיךְ לוֹמַר שְׁבִשְׁוֹרָא  
 20 לֹא טַבַּעָה שֵׁם, דְּאִפִּילוּ בְּכָל מִימּוֹת שְׁבַעְעוֹלָם לֹא מְכַבֵּעַ, אֵלֶּא אִפִּילוּ  
 21 גְּבָרָא, דְּמְכַבֵּעַ בְּכָל מִימּוֹת שְׁבַעְעוֹלָם, בְּיָמָא דְּסָדוּם לֹא מְכַבֵּעַ מִזְמַת  
 22 הַמֶּלֶח.  
 23 הַגְּמָרָא מְבַרֶּרֶת אִיזָה דִּין יוֹצֵא מִדְּבָרֵי רַב דִּימִי. שׁוֹאֲלָה הַגְּמָרָא: לְמֵאִי  
 24 נִפְקָא מִיָּנָה – אִיזָה דִּין יוֹצֵא מִדְּבָרֵי זֶה שְׁלֹכָךְ רַב דִּימִי אִמַּר. מְשִׁיבָה  
 25 הַגְּמָרָא: כִּי הָא דְּרַבִּין הָוָה שְׁקִיל וְאִוִּיל אַחֲזִירָה – הִיָּה מִהֲלַךְ אַחֲזִירֵי  
 26 דְּרַבִּי יְרֵמְיָה, אִנּוּרָא דִּימָא דְּסָדוּם – בִּשְׁפַת יָם הַמֶּלֶח, אָמַר לִיה רַבִּין  
 27 לְרַבִּי יְרֵמְיָה, מָהוּ לְמִימְשִׁי מָהֵנִי מֵאִי בְּשִׁבְתָּה – מִדּוּ הַדִּין לְרַחוּץ  
 28 בִּשְׁבֹּת אֶת הָעֵינִים בְּמִים אֵלּוּ שְׁמַרְפָּאִים אֶת הָעֵין. אָמַר לִיה, שְׁפִיר  
 29 דְּמִי – מוֹתָר, כִּיּוֹן שִׁיאִמְרוּ שְׁעוֹשֶׂה לְרַחֲצִיָּה, וְלֹא מוֹכֵחַ שְׁעוֹשֶׂה  
 30 לְרַפּוּאָה. שְׁאֵלּוּ רַבִּין, מָהוּ לְמִימְשִׁי וְלְמִיפְתַּח – מִדּוּ הַדִּין לַעֲצוֹם אֶת  
 31 הָעֵינִים וּלְפִתּוּחָם כְּאִשֶּׁר רוּחַן מְמִים אֵלּוּ בִּשְׁבֹּת כְּדִי שִׁיכְנֵס מִדָּם  
 32 לְעֵין. אָמַר לִיה, זוֹ לֹא שְׁמַעֲתִי אִם מוֹתָר לַעֲצוֹם וּלְפִתּוּחַ אֶת עֵינֵינוּ  
 33 כְּשִׁרוּחַץ בֵּיִם הַמֶּלֶח, אֲבֵל כִּינָה אֲבֵל שְׁמַעֲתִי, שְׁבַמְקוֹם שְׁמוּכָה  
 34 שְׁעוֹשֶׂה לְרַפּוּאָה אִסּוּר.  
 35 רַבִּי יְרֵמְיָה מְבֹאֵר הִיכֵן שְׁמַע שְׁבַמְקוֹם שְׁמוּכָה שְׁעוֹשֶׂה לְרַפּוּאָה אִסּוּר:  
 36 דְּאָמַר רַבִּי יוֹרָא שְׁנֵי דִּינִים, וְזִמְנִין אָמַר לָהּ מְשִׁמִּיה דְּרַב מִתְּנָה,  
 37 וְזִמְנִין אָמַר לָהּ מְשִׁמִּיה דְּמֵר עוֹקְבָא – פְּעַמִּים שְׁרַבִּי יוֹרָא אִמַּר כֵּן  
 38 בְּשֵׁם רַב מִתְּנָה וּפְעַמִּים בְּשֵׁם מֵר עוֹקְבָא (שְׁשִׁמְעַתִּי מִשְׁנִינָהוּ), וְתִרְוִיָּהוּ  
 39 מְשִׁמִּיה דְּאִבְהָה דְּשְׁמוּאֵל וְלִין אָמְרִין – וְשְׁנִינָהוּ וְרַב מִתְּנָה וּמֵר  
 40 עוֹקְבָא אִמַּר אֶת שְׁנֵי הַדִּינִים בְּשֵׁם אַבִּיו שֶׁל שְׁמוּאֵל וְלִין, דִּין אַחַד  
 41 בְּשֵׁם אַבִּיו שֶׁל שְׁמוּאֵל וְדִין אַחַד בְּשֵׁם לִין – חָד – אַחַד מִדָּם (אֲבִיו שֶׁל  
 42 שְׁמוּאֵל אוֹ לִין) אָמַר, לִיתֵּן לִין בְּתוֹךְ הָעֵין אִסּוּר, כִּי מוֹכֵחַ שְׁעוֹשֶׂה כֵּן  
 43 לְרַפּוּאָה, אֲבֵל לִיתֵּן לִין עַל גַּב הָעֵין מוֹתָר, כְּאִשֶּׁר אִינוּ עוֹצֵם וּפּוֹתַח  
 44 אֶת עֵינָיו, כִּי יֹאמְרוּ שְׁעוֹשֶׂה כֵּן לְרַחֲצִיָּה. וְחָד אָמַר, רוֹק תִּפֹּל – רוֹק  
 45 שֶׁל אָדָם שֶׁלֹּא טַעַם כְּלוֹם מִשְׁנִיעוֹר מִשְׁנָתוֹ, שְׁהוּא מִרְפָּא, [אִפִּילוּ]  
 46 עַל גַּב הָעֵין אִסּוּר, כִּי מוֹכֵחַ שְׁעוֹשֶׂה כֵּן לְרַפּוּאָה, כִּיּוֹן שְׁהוּא מֵאִוִּס  
 47 וְלֹא רוֹחֲצִים בּוֹ שֶׁלֹּא לְשֵׁם רַפּוּאָה. וְהוֹכִיחַ מִכָּךְ רַבִּי יְרֵמְיָה שְׁאִסּוּר  
 48 לַעֲצוֹם וּלְפִתּוּחַ אֶת הָעֵינִים כְּאִשֶּׁר רוּחַן מְמִי יֵם הַמֶּלֶח בִּשְׁבֹּת, כִּיּוֹן  
 49 שְׁמוּכָה שְׁעוֹשֶׂה כֵּן לְרַפּוּאָה. וְזוֹ גַם כּוּוֹנֵת רַב דִּימִי לוֹמַר, כִּיּוֹן שְׁמִי יֵם  
 50 הַמֶּלֶח מִלּוּחִים מֵאִד, כְּפִי שְׁרָאוּים שְׁמַעוֹלִם לֹא טַבַּע אָדָם בֵּיִם הַמֶּלֶח,  
 51 הִרִי הֵם מִרְפָּאִים, וְאִם כֵּן אִסּוּר לַתֵּן עַל הָעֵין מִי יֵם הַמֶּלֶח וּלְעַצּוֹם  
 52 וּלְפִתּוּחַ, כִּי מוֹכֵחַ שְׁעוֹשֶׂה כֵּן לְרַפּוּאָה.  
 53 הַגְּמָרָא רּוֹצָה לְהוֹכִיחַ אִיזוֹ מִן הַמִּימּוֹת שְׁהַחֲכִירוּ לְעִיל אִמַּר אַבִּיו שֶׁל  
 54 שְׁמוּאֵל: תְּסַתִּיִּים – יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּאִבְהָה דְּשְׁמוּאֵל הוּא דְּאָמַר שִׁין  
 55 בְּתוֹךְ הָעֵין אִסּוּר, עַל גַּב הָעֵין מוֹתָר, מִדְּאָמַר שְׁמוּאֵל, שׁוֹרָה אָדָם  
 56 פִּיתוֹ בִּינּוֹ וְנוֹתְנוֹ עַל גַּב הָעֵין בְּשִׁבְתָּה, כִּי יֹאמְרוּ שְׁעוֹשֶׂה כֵּן לְרַחֲצִיָּה.

1 דְּשִׁמְיעָא לִיה מַמָּאן, לָאו דְּשִׁמְיעָא לִיה מַאֲבוּהָ – ממי שמע שמואל  
2 דין זה, האם לא מאביו, ומוכח שאביו של שמואל הוא שאמר שאסור  
3 לתת יין בתוך העין ומותר על גב העין.  
4 דוחה הגמרא: וְלִיטַעְמִיךְ – ולשיטתך שיש להוכיח מדברי שמואל  
5 שאביו אמרם, אם כן הָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, רוֹק תַּפַּל אֲפִילוּ עַל גַּב  
6 הָעֵין אָסוּר [שזו המימרא השניה שהוזכרה לעיל], דְּשִׁמְיעָא לִיה  
7 מַמָּאן – ממי שמע שמואל דין זה, אִילִימָא דְּשִׁמְיעָא לִיה מַאֲבוּהָ –  
8 אם נאמר ששמעו מאביו, אֵלָא לֹוי וְלֹא תָדָא אָמַר – וכי לוי לא אמר  
9 אפילו דין אחד, והלא דין אחד נאמר בשם לוי, כפי שאמרנו לעיל,  
10 אֵלָא אין להוכיח מכאן מה אמר אביו של שמואל, ורק תָדָא שְׁמִיעָא  
11 לִיה מַאֲבוּהָ וְתָדָא שְׁמִיעָא לִיה מַלְוִי – דין אחד שמע מאביו ודין  
12 אחד מלוי, וְלֹא יִדְעִינָן הִי מַאֲבוּהָ הִי מַלְוִי – ואיננו יודעים איזה דין  
13 שמע מאביו ואיזה מלוי.  
14 הגמרא מביאה דין נוסף בענין רפואה בשבת: אָמַר מַר עֻקְבָּא אָמַר  
15 שְׁמוּאֵל, שׁוֹרָה אָדָם בַּמִּים קִילּוּרִין – מיני עשבים או סממנים  
16 שנותנים כח במים ומועילים להאיר את העינים, מַעְרַב שִׁפְתָּהּ וְנוֹתֵן  
17 עַל גַּב עֵינָיו בְּשִׁפְתָּהּ וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם רְפוּאָה בִּשְׁבֶּת. בַּר לִיוָאִי הָוִי  
18 קָאִי קָמִיָּה – עמד בפניו דְּמַר עֻקְבָּא, חֲזִייה דִּתְהוּ מְיִיץ וּפְתַח – ראה  
19 מר עוקבא את בר ליואי נותן קילורין ועוצם ופותח את עיניו, אָמַר

20 לִיה מַר עֻקְבָּא, בּוֹלִי הָאִי – עד כדי כך וְדָאִי לֹא שָׂרָא [–התיר] מַר  
21 שְׁמוּאֵל, כי מוכח שעושה כן לרפואה.  
22 הגמרא מביאה מעשה בענין הקילורין: שְׁלַח לִיה רַבִּי יִנְאִי לְמַר  
23 עֻקְבָּא, לִישְׁדַּר לָן מַר מַהֲנַךְ קִילּוּרִין דְּמַר שְׁמוּאֵל – ישלח לנו מר  
24 מהקילורין של שמואל, שְׁלַח לִיה מַר עֻקְבָּא, שְׁדוּרִי מְשַׁדְרָנָא לָךְ –  
25 אני שולח לך את הקילורין, דְּלֹא תִימָא – שלא תאמר צַר עֵין אֲנָא,  
26 אֵלָא תדע דְּהָכִי [–כך] אָמַר שְׁמוּאֵל, מוֹכָה טִיפַת צוֹנֵן לתת בעיניו  
27 שְׁחָרִית וְרַחֲצִית יָדַי וְרַגְלִים בְּחַמִּין עַרְבִית מְכַל קִילּוּרִין שְׁפַעוּלָם,  
28 שדברים אלו מאירים את העינים יותר מקילורין.  
29 תִּנְיָא נְפִי הָכִי – שנינו כן בברייתא כמו שאמר שמואל, אָמַר רַבִּי  
30 מוֹנָא מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה, מוֹכָה טִיפַת צוֹנֵן שְׁחָרִית וְרַחֲצִית יָדַי  
31 וְרַגְלִים עַרְבִית מְכַל קִילּוּרִין שְׁפַעוּלָם.  
32 הגמרא מביאה ברייתא נוספת בשם רבי מונא: הוּא [–רבי מונא] הָיָה  
33 אוֹמֵר, יָד הַנוֹגַעַת לְעֵין קוֹדֵם שִׁטּוֹל יָדוֹ שְׁחָרִית, נוֹחַ לוֹ לֹאדָם  
34 שְׁתִּיקָצִין ולא תיגע בעין, שְׁרוּחַ רַעָה שוֹרָה עַל הַיָּד קוֹדֵם נְטִילָה  
35 ומעוורתו, וכן יָד לְחוּטָם קוֹדֵם שִׁטּוֹל יָדוֹ שְׁחָרִית, נוֹחַ לֹאדָם  
36 שְׁתִּיקָצִין, וכן יָד לְפִה תִּיקָצִין, יָד לְאוֹזֵן תִּיקָצִין, יָד לְחִסּוּדָה –  
37 למקום נקב הקזת הדם תִּיקָצִין, יָד לְאַמָּה תִּיקָצִין, יָד לְפִי מִבְּעַת  
38 תִּיקָצִין, יָד